

ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ РАДИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ**

22 січня 2015 р. в Інституті історії України НАН України відбулося звітно-виборчі збори молодих вчених, на яких було заслухано та затверджено звіт керівництва Ради молодих вчених (далі — РМВ) про п'ятирічну роботу (2010–2014 рр.), звільнено О.В. Андрощука від виконання обов'язків голови РМВ та обрано її новий склад:

– Милько В.І. — голова РМВ, кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу історії України XIX — початку XX ст.;

– Кононенко В.П. — заступник голови РМВ, кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу історії України середніх віків та раннього нового часу;

– Харлан Г.О. — секретар РМВ, аспірантка відділу історії міжнародних зв'язків і зовнішньої політики України;

– Вергун С.І. — член РМВ, аспірант відділу історії України XIX — початку XX ст.;

– Дем'янчук П.І. — член Ради молодих вчених, аспірант відділу історії України 20–30-х рр. XX ст.

Ці кадрові зміни суттєво активізували діяльність у напрямку перетворення вказаного колегіального органу на реально існуючу та дієву структуру, метою якої є представництво, захист і реалізація професійних, інтелектуальних, юридичних і соціальних прав та інтересів молодих вчених Інституту історії України НАН України, а також підвищення їх ролі у формуванні наукової політики та роботи установи. Крім того, практична діяльність РМВ має спрямовуватися на всебічне сприяння науковій та творчій діяльності молодих вчених, збереження і розвиток їх інтелектуального потенціалу, виховання майбутніх наукових кадрів.

Засобами досягнення цієї мети має стати представництво інтересів молодих вчених у Вченій раді, перед Дирекцією та Профспілковим комітетом Інституту; активне вираження думки та підготовка пропозицій щодо окремих аспектів професійної діяльності наукової молоді. З огляду на це, доцільним є надання голові Ради (від її імені) права ініціювати розгляд питань, важливих для молоді Інституту, на Вченій раді.

Переобрання складу РМВ сприяло інтенсифікації її діяльності, спрямованої на виконання ряду оперативних завдань. Першочерговим стало налагодження стійкої електронної комунікації між усіма представниками наукової молоді. З

* *Володимир Милько* — кандидат історичних наук, голова Ради молодих вчених Інституту історії України НАН України, rmv.history.ua@gmail.com.

** Підготовлено на основі доповіді, виголошеної на засіданні Вченої ради Інституту історії України НАН України 26 лютого 2015 р.

цією метою, у першу чергу, було зібрано статистичні дані про загальну кількість молодих вчених інституту. З'ясовано, що на початок 2015 р. в Інституті історії України НАН України на штатних посадах працюють 63 особи віком до 35 років включно. Однак, необхідно враховувати, що у даному випадку мова йде про декілька посадових категорій:

- наукові співробітники (52% від загальної кількості) — 33 особи (з них молодших — 8, наукових — 23, старших — 2); середній вік представників цієї групи — 31,5 років;
- аспіранти (32%) — 20 осіб (денної форми — 14, заочної — 6);
- науково-технічний та допоміжний персонал (інженери, бібліотекарі) (16%) — 10 осіб¹.

Ці цифри наочно демонструють наявність в інституті потужного кадрового потенціалу наукової молоді, однак варто констатувати, що реальний рівень консолідації цієї вікової групи знаходиться на низькому рівні. Відтак, його підвищення — одне з головних завдань для нового складу РМВ.

Про переважну більшість молодих вчених із згаданого переліку протягом перших двох місяців після звітно-виборчого засідання зібрано персональні дані, які дозволяють налагодити взаємний інформаційний обмін та загалом підвищити ефективність міжособистісної комунікації. Саме з цією метою створено окрему електронну скриньку (rmv.history.ua@gmail.com), з якої здійснюється регулярна розсилка корисної інформації, оголошень та різноманітних актуальних новин.

З метою надання РМВ офіційного статусу та підвищення її ролі у формуванні наукової політики та роботи установи, в ході процесу прийняття нової редакції «Статуту Інституту історії України НАН України», керівництвом Ради було ініційовано включення до його тексту відповідного параграфу. Крім того, вже завершено тривалий і багаторічний процес розробки «Положення Ради молодих вчених Інституту історії України НАН України», зміст якого цілком узгоджено із проектом «Положення Ради молодих вчених НАН України»² та проектом типового «Положення Ради молодих вчених відділення НАН України»³. Кінцевий варіант «Положення...» РМВ слід вважати колективною роботою, оскільки він пройшов обговорення серед молодих вчених; всі бажаючі також мали змогу подавати свої пропозиції та зміни.

Чітким орієнтиром щодо майбутніх напрямків діяльності Ради є її «План роботи на 2015–2017 рр.», обговорений та затверджених на засіданні РМВ 10 лютого 2015 р. У цьому документі, а також в «Положенні Ради молодих вчених Інституту історії України НАН України» задекларовано наступні основні вектори роботи:

¹ Наведені стосуються початку 2015 р., адже наприкінці травня — на початку червня 2015 р. в Інституті історії України відбулася атестація співробітників установи, за результатами якої можливі зміни у поданих тут статистичних даних. Теж саме стосується й щорічного набору прийому абітурієнтів до аспірантури.

² Див.: http://www1.nas.gov.ua/nm/news/Documents/Polojennya%20RMV%20NASU_new.docx.

³ Див.: <http://www1.nas.gov.ua/nm/news/Documents/Polojennya%20RMV%20viddileny.doc>.

– надання інформаційно-консультаційної допомоги молодим вченим стосовно проведення наукових конференцій, шкіл, колоквиумів, семінарів та ін., а також діяльності різноманітних фондів (в тому числі й закордонних), які здійснюють грантову підтримку наукових стажувань та досліджень (цей пункт особливо важливий в умовах скорочення бюджетного фінансування для НАН України);

– забезпечення комунікації з Дирекцією та Вченою радою, старшими колегами;

– налагодження та розвиток співпраці з молодими вченими інших наукових установ НАН України та вузів;

– сприяння та організація участі молодих вчених у різноманітних конкурсах наукових робіт;

– висування претендентів та подання відповідних пропозицій до Вченої ради Інституту історії України щодо отримання іменних стипендій і премій для молодих вчених;

– сприяння публікації результатів досліджень молодих учених у збірниках наукових праць — «Українському історичному збірнику» та електронному збірнику «Міждисциплінарні гуманітарні студії. Серія: Історичні науки» тощо.

Крім того, планується регулярно проводити загальні збори молодих вчених (не рідше одного разу на рік) та засідання РМВ (не рідше разу на три місяці).

У «Плані роботи...» задекларовано продовження практики (під егідою РМВ) регулярного проведення семінарів з інтелектуальної історії, започаткованих В. Кононенко, і залучення до участі в них якомога ширшого кола молодих вчених⁴.

Доцільним здається проведення щорічної конференції молодих вчених Інституту із залучення до участі в її роботі науковців інших установ. У цьому контексті, на сьогоднішній день, налагоджена співпраця з Радою молодих вчених відділення історії, філософії та права НАН України, яка організовує конференції для молодих учених: «Міждисциплінарні гуманітарні читання». При цьому варто розглянути можливість публікації деяких матеріалів, апробованих шляхом участі в публічних наукових заходах, в «Українському історичному збірнику».

Окремо поставлено завдання щодо:

– сприяння фізичному та духовному розвитку молодих вчених шляхом організації дозвілля, відпочинку та участі в спортивних заходах (перш за все, щорічній «Академіаді»);

– залучення молодих вчених до роботи в Клубі молодих вчених та новаторів Київського будинку вчених НАН України (керівник клубу — А.В. Блануца, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історії України середніх віків та раннього нового часу Інституту історії України НАН України).

⁴ Лише за першу половину 2015 р. було проведено три семінари (10 лютого, 3 березня, 2 квітня). Дет. див.: <http://intellectual-history.blogspot.com>.

З огляду на обрання нового складу РМВ необхідним є оновлення редакційної колегії «Українського історичного збірника» з метою підвищення рівня рецензування статей за рахунок залучення до цього процесу більшої кількості фахівців відповідного профілю з числа молодих вчених Інституту.

Значної публічності Раді молодих вчених надасть створення окремого розділу на офіційному сайті інституту (<http://www.history.org.ua>), де повинна бути в доступі статична інформація: історія Ради, «Положення...», «План роботи...» та склад, а також відомості щодо засідань і загальних зборів, різноманітні оголошення та новини (наприклад, про наукові заходи тощо) та ін.

Сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства обумовлюють потребу в комунікації за допомогою соціальних мереж, особливо популярних саме серед молоді. Відтак, найближчим часом планується створити окрему групу/сторінку РМВ на Facebook, яка стане платформою для неформального спілкування між молодими вченими (і не лише), і де так само буде регулярно оновлюватися актуальна інформація.

По відношенню до завдання щодо посилення інформаційної роботи РМВ необхідно вказати на проблему фактичної відсутності біографічних відомостей про молодих наукових співробітників на офіційному сайті Інституту (на вебсторінках відділів). Так, із 27 молодих вчених, які мають науковий ступінь, можна знайти інформацію лише про 4, а про більшість інших (навіть не всіх) є лише згадка (прізвище, ім'я, по-батькові; посада — щоправда не завжди актуальна; автоматично сформований і далеко не повний бібліографічний список). Очевидно, що наповнення сайту цією загальнодоступною інформацією є необхідним і йде на користь не лише безпосередньо молодим вченим, а й інституту. Відтак, РМВ інтенсивно працює і в цьому напрямку — зборі даних та отриманні згоди на їх оприлюднення від наукових співробітників — кандидатів наук.

З метою контролю та інформування про результати роботи керівництво РМВ зобов'язується щорічно звітувати про виконану роботу на загальних зборах молодих вчених, а вкінці терміну своїх трирічних повноважень — перед Вченою радою Інституту історії України НАН України.

Насамкінець, слід відверто визнати, що крім консолідації і посилення кооперації безпосередньо між молодими вченими, особливо важливим є результативний діалог з керівництвом інституту, без якого більшість задумів не вдасться реалізувати. Важливо об'єктивно оцінювати наукові здобутки, сприяти в можливому заохоченні та відзначенні за результати дослідницької роботи представників молоді частини установи.